

ETHNO-LORE XXVIII.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
NÉPRAJZI KUTATÓINTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVEI

Főszerkesztő: ORTUTAY GYULA
(NÉPI KULTÚRA – NÉPI TÁRSADALOM címmel)

I. kötet – 1968. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
II–III. kötet – 1969. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
IV. kötet – 1970. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
V–VI. kötet – 1971. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállította: Kósa László

VII. kötet – 1973. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállították: Istvánovits Márton és Kósa László

VIII. kötet – 1975. Szerkesztő: Kósa László
IX. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
X. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
XI–XII. kötet – 1980. Szerkesztő: Kósa László

Főszerkesztő: BODROGI TIBOR
XIII. kötet – 1983. Szerkesztő: Kósa László
XIV. kötet – 1987. Szerkesztő: Kósa László
Technikai szerkesztő: Niedermüller Péter

Főszerkesztő: PALÁDI-KOVÁCS ATTILA
XV. kötet – 1990. Szerkesztő: Niedermüller Péter
XVI. kötet – 1991. Szerkesztő: Niedermüller Péter és Sárkány Mihály
XVII. kötet – 1993. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XVIII. kötet – 1995. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XIX. kötet – 1998. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XX. kötet – 2001. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XXI. kötet – 2003. Szerkesztő: Vargyas Gábor

Főszerkesztő: HOPPÁL MIHÁLY
(ETHNO-LORE címmel)
XXII. kötet – 2005. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIII. kötet – 2006. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIV. kötet – 2007. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXV. kötet – 2008. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXVI. kötet – 2009. Szerkesztő: Berta Péter

Főszerkesztő: BALOGH BALÁZS
XXVII. – 2010. Szerkesztő: Berta Péter
XXVIII. – 2011. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia és Magyar Zoltán

ETHNO-LORE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
NÉPRAJZI KUTATÓINTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVE
XXVIII.

FŐSZERKESZTŐ
BALOGH BALÁZS

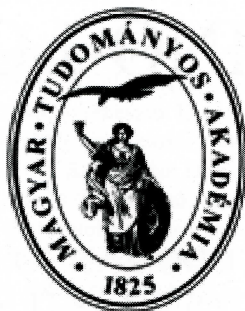
SZERKESZTETTE
ISPÁN ÁGOTA LÍDIA ÉS MAGYAR ZOLTÁN

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA NÉPRAJZI
KUTATÓINTÉZETE

BUDAPEST, 2011

Megjelent a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

ISSN 1787-9396

Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézete
1014 Budapest, Országház u. 30.
www.etnologia.mta.hu

Első magyar nyelvű kiadás: 2011

© MTA Néprajzi Kutatóintézet, Budapest 2011

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

A kiadásért felelős: az MTA Néprajzi Kutatóintézet igazgatója

Borítóterv: Kaszta Mónika

A borító Jost Amman 1568-ból származó metszetének felhasználásával készült.

Fordítás és nyelvi lektorálás: Gulyás Judit

A tördelés Fancsek Krisztina munkája

A nyomdai munkálatokat a

Prime Rate Kft. végezte

Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Budapest 2011

Printed in Hungary

TARTALOM

MAGYAR NÉPRAJZTUDOMÁNY A 20. SZÁZAD DEREKÁN CENTENÁRIUMI NÉPRAJZI KONFERENCIA ORTUTAY GYULA ÉS TÁLASI ISTVÁN EMLÉKÉRE

PALÁDI-KOVÁCS ATTILA

Megnyitó. Magyar néprajztudomány a 20. század derekán
Konferencia Ortutay Gyula és Tálasi István emlékére 11

SÁRKÁNY MIHÁLY

A szétágazó és egybefonódó magyar néprajz a 20. század derekán 15

KRÍZA ILDIKÓ

A népköltészet szövegkutatói módszerei és eredményei a 20. század
derekától I. (Balladakutatás) 33

TÁTRAI ZSUZSANNA

A néphagyomány népszerűsítése és a néprajzi ismeretterjesztés
Ortutay Gyula munkásságában 51

ANDRÁSFALVY BERTALAN

Az írott források szerepe az anyagi kultúra kutatásában 63

KISBÁN ESZTER

A táplálkozáskultúra vizsgálata az európai etnológiában (1950–2010) 71

BÁRTH JÁNOS

A településtörténet és a településnéprajz kapcsolata 89

KOCSIS GYULA

Agrártörténet és agráretnográfia 103

KÓSA LÁSZLÓ

Elnöki zárszó. Magyar néprajztudomány a 20. század derekán
Centenáriumi néprajzi konferencia Ortutay Gyula és Tálasi István
emlékére 113

FOLKLÓR ÉS TÁRGYI KULTÚRA

MAGYAR ZOLTÁN

A Homoródalmási-barlang mondaköre

117

CSEH FRUZZSINA

A kerékgyártó mesterség eszközkészletének változása
a 19–20. században

149

SZIBÉRIAI SAMANIZMUS ÉS POPULÁRIS KULTÚRA

HOPPÁL MIHÁLY

Szaha identitás és a sámánok

183

SOMFAI KARA DÁVID

Tuva sámánok énekei

Diószegi Vilmos kéziratos hagyatéka (2.)

205

SÁNTHA ISTVÁN – TATIANA SAFONOVA

Értelmiségi terek és magatartásformák fotografiai elemzése
egy kelet-szibériai kultúrház példáján

235

A KUTATÓINTÉZET MUNKATÁRSAI ÁLTAL ÍRT VAGY SZERKESZTETT, 2010-BEN MEGJELENT KÖNYVEK

259

TABLE OF CONTENTS

HUNGARIAN ETHNOGRAPHY AND FOLKLORE STUDIES IN THE MIDDLE OF THE 20TH CENTURY ETHNOGRAPHIC CONFERENCE IN MEMORY OF GYULA ORTUTAY AND ISTVÁN TÁLASI

ATILA PALÁDI-KOVÁCS

Keynote Speech. Hungarian Ethnography and Folklore Studies
in the Middle of the 20th Century. Ethnographic Conference
in Memory of Gyula Ortutay and István Tálasi 11

MIHÁLY SÁRKÁNY

Diverging and Merging Trends in Hungarian Ethnology in the
Middle of the 20th Century 15

ILDIKÓ KRÍZA

The Methods and Results of Research on Folk Poetry since the Middle
of the 20th Century. Part 1 (Ballad Research) 33

ZSUZSANNA TÁTRAI

Popularization of Folk Tradition and Dissemination of Ethnographic
and Folkloristic Knowledge in the Oeuvre of Gyula Ortutay 51

BERTALAN ANDRÁSFALVY

The Role of Written Sources in the Study of Material Culture 63

ESZTER KISBÁN

Food and Foodways: Hungarian Research and European Ethnology
(1950–2010) 71

JÁNOS BÁRTH

The Relationship of the History and Ethnography of Settlements 89

GYULA KOCSIS

Agrarian History and Agrarian Ethnography 103

LÁSZLÓ KÓSA Chairman's Summary. Hungarian Ethnography and Folklore Studies in the Middle of the 20 th Century. Ethnographic Conference in Memory of Gyula Ortutay and István Tálasi	113
---	-----

FOLKLORE AND MATERIAL CULTURE

Zoltán MAGYAR Legends about the Cave in Homoródalmás (<i>Merești</i>)	117
--	-----

FRUZSINA CSEH The Changing Toolset of the Wheeler Craft in the 19 th –20 th Century	149
--	-----

SIBERIAN SHAMANISM AND POPULAR CULTURE

MIHÁLY HOPPÁL Shamans and the Sakha Identity	183
---	-----

DÁVID KARA SOMFAI Songs of Tuva Shamans Vilmos Diószegi's Manuscript Legacy (Part 2)	205
--	-----

ISTVÁN SÁNTHA – TATIANA SAFONOVA Spaces and Forms of Behaviour of Local Intelligentsia: the Case of a 'House of Culture' in East Siberia (Photographic analysis)	235
--	-----

BOOKS PUBLISHED IN 2010 WRITTEN OR EDITED BY RESEARCHERS OF THE INSTITUTE OF ETHNOLOGY OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES	259
--	-----